

*Ивана Бокић**

Студент докторских студија
на Правном факултету Универзитета у Нишу
ORCID: 0000-0001-7519-9067

НАСЛЕДНОПРАВНИ МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ ОСТАВИОЦА У ЧЕШКОМ ПРАВУ**

САЖЕТАК: Предмет пажње аутора у раду јесу поједине регуле из домена законског наслеђивања у чешком праву. Како кроз њихову призму, тако и с аспекта чешке правне књижевности и становишта највише судске инстанце Републике Чешке, настојаћемо да расветлимо наследноправне механизме који стоје у функцији заштите чланова породице оставиоца. Посебну пажњу посветићемо наследноправној позицији оних субјеката које је оставилац за живота издржавао и оних лица која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем.

Кључне речи: наслеђивање, издржавање, заједница живота, посебна права, заоставштина

* evtimovivana@yahoo.com

** Рад је примљен 4. 9. 2020, измењена верзија рада достављена је 10. 12. 2020, рад је прихваћен за објављивање 10. 12. 2020. године.

УВОД

Установа наслеђивања у савременом чешком праву, уређена је одредбама треће главе Чешког грађанског законика.¹ Чешки законописац, регулисао је установу наслеђивања у складу са начелом наследноправне универзалне сукцесије. Наследници стичу сва наслеђивању подобна права и обавезе оставиоца и на тај начин ступају у његов правни положај (*aquisition per universitatem*).²

Према слову Законика, правни основ наслеђивања може бити у уговору о наслеђивању, одредба у завештању и законска одредба.³ Одредбе, којима је уређено интестатско наслеђивање су диспозитивне. Као такве, примењују се само у случају када оставилац за живота није распоредио своју имовину, путем уговора о наслеђивању или путем завештања.⁴

Настојаћемо да кроз призму права чланова породичног домаћинства оставиоца и издржаваних лица, да се позову на наслеђе и добију Законом прописани део заоставштине, дођемо до одговора на питање: да ли је чешки законописац само прокламовао континуитет у њиховој породично-правној заштити или је исти и обезбедио?

Поред тога, у кратким цртама осврнућемо се и на посебна права из заоставштине (*právo některých osob na zaopatření*), која су учињена делом наследноправне регулативе у поступку новелирања ЧГЗ и која су у примени од 1. јануара 2014. године.⁵ Ово, како бисмо указали да је чешки законописац са посебном пажњом приступио нормирању наследноправних механизма, који су у служби егзистенцијалног збрињавања оних субјеката које је оставилац издржавао.

¹ Zákon č. 89/2012 Sb. Доступно на: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. Приступљено: 2. септембра 2020. године. У наставку рада, за Чешки грађански законик, употребљаваћемо скраћеницу ЧГЗ.

² Para. 1475, ст. 2. ЧГЗ. У том правцу видети и одлуку: Nejvyšší soud 24 Cdo 3893/2018 од 28. маја 2019. године. Доступно на: www.nsouid.cz/judikatura_ns.nsf. Приступљено: 2. 9. 2020. године.

³ Para. 1476 ЧГЗ.

⁴ Para. 1633 ЧГЗ.

⁵ У чешкој наследноправној теорији истиче се да је: „Ново законодавство реакција на промењене социјалне услове.” Наведено према: Novotný, P., Novotná, M. (2014). *Nový občanský zákoník Dědické právo*, Praha, стр. 11. Доступно на: https://obalky.kosmas.cz/ArticleFiles/193638/auto_preview.pdf/FILE/Novy-obcansky-zakonik-dedicke-pravo_Ukazka.pdf. Приступљено: 2. 10. 2019. године.

О КРУГУ ЗАКОНСКИХ НАСЛЕДНИКА И ВЕЛИЧИНИ НАСЛЕДНИХ ДЕЛОВА

У чешком наследном праву потенцијални наследници оставиоца распоређени су у шест наследних редова.⁶ Анализирајући њихову структуру, у садејству са одредбама Закона о регистрованом животном партнерству из 2006. године,⁷ долазимо до закључка да су правно релевантне чињенице од одлучујућег утицаја на конструкцију законског наследног реда, следеће: крвно сродство са оставиоцем, брак, живот у истом домаћинству са оставиоцем, издржавање и регистровано истополно партнерство. Чињеница ванбрачне заједнице између лица, како различитог тако и истог пола, није правно релевантна чињеница која самостално може произвести наследноправне ефекте, попут правно релевантних чињеница, које смо напред споменули.⁸

Полазећи од принципа искључивости између наследних редова, на заоставштину се најпре позивају наследници првог наследног реда. Њега чине деца оставиоца и супружник, или партнер из регистроване истополне партнерске заједнице. Уколико нема деце оставиоца, применом правила репрезентације, на наслеђе се позивају њихови потомци. Према слову закона заоставштина се између ових лица дели на равне части.⁹ У поступак нормирања првог законског наследног реда, чешки законписац је кренуо од претпоставке да су деца и супружник оставиоца, његови најближи.¹⁰

Уколико нема потомака оставиоца, на наслеђе се позивају наследници, који чине други наследни ред и то: супружник оставиоца, његови родитељи и лица која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем годину дана пре смрти оставиоца или су била издржавана од стране оставиоца. У овом случају супружнику оставиоца припашће једна половина заоставштине, док ће друга половина, на равне делове, бити

⁶ Para. 1635–1640. ЧГЗ.

⁷ Para. 3020 ЧГЗ, у вези са para. 1 Zákon č. 115/2006 Sb. Доступно на: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>. Приступљено: 2. 10. 2019. године.

⁸ Hrusaková, M. (2015). *National report: Czech Republic*, 23. Доступно на: ceflonline.net/wp-content/uploads/Czech-Rep. Приступљено: 2. 10. 2019. године.

⁹ Para. 1635 ЧГЗ.

¹⁰ Koubíková, S. (2014). *Zdroj: Verlag Dashöfer, Komentář zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník, para. 1635. – První třída dědiců*. Доступно на: https://www.du.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-1635-prvni-trida-dedicu-uniqueid-mRRWSbk196FNf8-jVUh4EpbilUoGYBk6lkQgiOskfb_nHEh0vcoDEA/ Приступљено: 2. 9. 2020. године.

расподељена осталим наследницима, који су позвани на наслеђе и који се наслеђа прихвате.¹¹

У ситуацији када нема родитеља оставиоца, на наслеђе се позивају наследници трећег наследног реда, који чине браћа и сестре оставиоца и лица која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем или су била издржавана од стране оставиоца. Заоставштина се међу наследницима који чине трећи наследни ред, дели на равне части.¹²

Четврти наследни ред чине оставиочеве деде и бабе, међутим, они ће бити позвани на наслеђе само уколико нема ниједног наследника из трећег наследног реда. Уколико су ипак остала лица која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем или била издржавана од стране оставиоца, заоставштина припада овим лицима на равне части. Дакле, у том случају ће ова лица искључити потенцијалне наследнике из четвртог наследног реда.¹³

Анализирајући структуру прва три наследна реда и вршећи компарацију са садржином четвртог,¹⁴ петог и шестог наследног реда,¹⁵ запажамо да је чешки законодаписац стипулисао да сва лица, која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем годину дана до смрти оставиоца или су била издржавана од стране оставиоца, могу равноправно конкурисати на наслеђе са брачним другом оставиоца, његовим родитељима и браћом и сестрама оставиоца.¹⁶

¹¹ Para. 1636. ЧГЗ.

¹² Para. 1637, ст. 1. ЧГЗ. Видети, и одлуку: Nejvyšší soud 21 Cdo 4332/2017 од 7. 11. 2018. године. Доступно на: <https://www.zakony.cz/soudni-rozhodnuti/nejvyssisoud/2018/2301/judikat-ns-21-Cdo-4332-2017-GNS2018080>. Приступљено: 2. 9. 2020. године.

¹³ Para. 1638 ЧГЗ. Детаљније видети: Видић, Ј. (2011). Закон као правни основ позивања на наслеђе у бившим социјалистичким земљама (Русија, Чешка, Мађарска и Бугарска). *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 1, 395.

¹⁴ Para. 1638. ЧГЗ.

¹⁵ Para. 1640. ЧГЗ.

¹⁶ Ruggieri, L., Kunda, I., Winkler, S. (2019) *Family Property and Succession in EU Member States National Reports on the Collected Data*. Rijeka, 152. Доступно на: https://www.euro-family.eu/document/news/psefs_e_book_compressed. Приступљено: 2. 10. 2019. године.

ВРЕДНОВАЊЕ ПРАВНО РЕЛЕВАНТНИХ ЧИЊЕНИЦА НА КОЈИМА ЈЕ ЗАСНОВАНО ЗАКОНСКО НАСЛЕЂИВАЊЕ

Анализирајући регуле којима су уређени законски наследни редови, долазимо до закључка да је, приликом дизајнирања наследних редова, чешки законописац у конкуренцији између правно релевантне чињенице крвног сродства у правој нисходној линији и брака или регистрованог истополног партнерства, с једне, и чињенице заједничког живота са оставиоцем и издржавања, с друге стране, готово апсолутну предност дао потомцима оставиоца, брачном другу оставиоца и партнеру из регистроване истополне заједнице, на штету интереса чланова породичног домаћинства оставиоца и издржаваних лица, која не могу да конкуришу на наслеђе у првом наследном реду.

Имајући у виду овакво стање ствари, усуђујемо се на закључак да чешки законописац, није остао доследан у једнаком вредновању правно релевантне чињенице крвног сродства, брачне заједнице и регистрованог истополног партнерства, са чињеницом вођења заједничког домаћинства и чињеницом издржавања, у свим наследним редовима.

Напротив, стиче се утисак да је вредновање правно релевантних чињеница, приликом моделирања наследних редова, ишло у правцу фаворизовања чињенице крвног сродства и брака у односу на чињеницу заједничког домаћинства и издржавања у првом наследном реду. Једнако вредновање споменутих правно релевантних чињеница, долази до изражаја у другом наследном реду, у односу са родитељима оставиоца, али са вредносним фаворизовањем у корист брачног друга оставиоца, коме припада $\frac{1}{2}$ заоставштине. Потпуна еквивалентност постигнута је у трећем наследном реду. Како је већ речено, законописац лицима, која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем и субјектима који су били издржавани од стране оставиоца, придаје већи значај у односу на крвне сроднике који чине четврти наследни ред.

Чини се да оваква нормативна конструкција наследних редова, колико иде у прилог концепта о породичноправној заштити лица, која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем и била издржавана с његове стране, у истој мери представља и негацију таквог концепта. Ово из разлога што ће субјекти који су живели у заједничком домаћинству са оставиоцем морати да напусте домаћинство оставиоца, а лица која су била издржавана од стране оставиоца, остаће без средстава неопходних за задовољавање егзистенцијалног минимума, у случају када су иза оставиоца остали потомци оставиоца и брачни друг оставиоца, односно његов истополни партнер из регистроване партнерске заједнице.

Сходно томе, можемо рећи да се одредбама којима су регулисани интестатски наследни редови у чешком праву не обезбеђује породично-правна заштита оних субјеката који су живели са оставиоцем у истом домаћинству или су били издржавани од стране оставиоца, у сваком од животних случајева.

У прилог нашем закључку, ваља споменути, као пример, руску наследноправну регулативу. Наиме, одредбама чл. 1148, ст. 1. Грађанског кодекса Руске Федерације, предвиђено је да сродници као потенцијални законски наследници наведени у чл. 1143–1145. Грађанског кодекса Руске Федерације, који су радно неспособни на дан отварања наслеђа и који не улазе у круг наследника, који се, у конкретном случају, позивају на наслеђе, наслеђују на основу закона заједно и равноправно са наследницима тог наследног реда. Ово, под условом да их је оставилац годину дана до своје смрти издржавао, независно од тога да ли су живели са оставиоцем или нису.¹⁷ Осим тога, словом чл. 1148, ст. 2. ГКРФ, стипулисано је да, право наслеђивања припада и било ком лицу, које није сродник оставиоца, које је радно неспособно, под условом да је живело заједно са оставиоцем и било издржавано од стране оставиоца, не мање од годину дана до оставиоцеве смрти.¹⁸

Из споменутих одредаба Грађанског кодекса Руске Федерације, запажамо да је руски законодавац једнако вредновао право релевантне чињенице сродства и брака с једне, са чињеницама радне неспособности, заједничког живота са оставиоцем и чињеницом издржавања, с друге стране. На тај начин је обезбеђена породичноправна заштита радно неспособних лица, која је оставилац за живота издржавао и лица која су радно неспособна, а живела су у заједничком домаћинству са оставиоцем и била издржавана с његове стране, мимо сродничких односа, у сваком од животних случајева. Позитивне консеквенце овакве законске конструкције, судећи не само према њеној садржини, већ и према становишту руске судске праксе, огледа се у могућности да се и ванбрачни партнер оставиоца може позвати на наслеђе и стећи удео у заоставштини оставиоца равноправно са наследницима који редовно наслеђују или стећи заоставштину оставиоца у целини.¹⁹

¹⁷ Чл. 1148, ст. 1. Грађанског законика Руске Федерације (Гражданский Кодекс Российской Федерации, часть третья от 26. 11. 2001 N 146-ФЗ (ред. от 18. 3. 2019), закључно са изменама и допунама, од 18. 3. 2019. године, на: <https://vladrieltor.ru/gragdkodeks>. Приступљено: 6. 8. 2019. године. У продужетку рада, за Грађански законик Руске Федерације, употребљаваћемо скраћеницу ГКРФ.

¹⁸ Чл. 1148, ст. 2. ГКРФ.

¹⁹ Решение Канашская районного суда Чувашской Республики, № 2–216/2017. Доступно на: <https://sudact.ru/regular/doc/xOIL390n1eHs>. Приступљено: 23. 7. 2019. године.

Осим наведеног уколико пажљиво анализирамо структуру законских наследних редова у чешком праву, можемо запазити да за разлику од брачног друга оставиоца и истополног партнера оставиоца из регистроване партнерске заједнице, који равноправно конкуришу на наслеђе са потомцима оставиоца у првом наследном реду, ванбрачни партнер оставиоца, како различитог, тако и истог пола, не наслеђује у првом наследном реду. Дакле, ванбрачни партнер оставиоца може конкурисати на наслеђе, у другом и трећем наследном реду и може искључити из наслеђа потенцијалне наследнике из четвртог законског наследног реда.

Ratio legis оваквог решења, према нашем мишљењу, не огледа се у очувању традиционалне установе брака, већ у фаворизовању брачне заједнице и регистрованих хомосексуалних заједница у односу на *de facto* животне заједнице. Можемо рећи да оваквој разлици нема места и да је овакав приступ у законписању неоправдан. Ово, имајући у виду да, данас, неформални (*de facto*) однос, примера ради, мушкарца и жене, који су живели дуги низ година у заједници, у међусобној слози, пружајући једно другоме безусловну подршку, који су изродили потомство, код којих је постојала озбиљна намера да одржавају такву заједницу, јесте однос који је подведен под окриље права на поштовање породичног живота из чл. 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.²⁰

Судећи према нормама ЧГЗ којима је уређено законско наслеђивање, можемо рећи да окосница нормативне делатности чешког законописца није видљива само у нормирању преношења заоставштине генерацијама унутар једне породице. Напротив, приметна је интенција законодавца да прошири оквире установе наслеђивања и подари јој једну ширу социјалну намену. У чешком наследном праву таква шира социјална намена установе наслеђивања видљива је на примеру права чланова породичног домаћинства оставиоца и од њега издржаваних лица да се позову на наслеђе и да на тај начин заштите своје егзистенцијалне интересе након смрти даваоца издржавања. Међутим, недоследношћу законописца, која долази до изражаја у вредновању правно релевантних чињеница приликом конструисања наследних редова, урушена је његова интенција за збрињавањем чланова породичног домаћинства оставиоца и издржаваних лица.

²⁰ Конвенција о људским правима и основним слободама са изменама предвиђеним Протоколима 11 и 14 и Протоколима 1, 4, 6, 7, 12, 13 и 16. Доступна на: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf. V.: Case *Keegan v. Ireland*, App. no. 16969/90, Judgment, Strasbourg, 26 May 1994. Доступна на: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-57881"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{). Приступљено: 17. 2. 2020. године.

ОСВРТ НА ПОСЕБНА ПРАВА ИЗ ЗАОСТАВШТИНЕ КОЈА СУ СТИПУЛИСАНА У КОРИСТ ОДРЕЂЕНИХ ЛИЦА

Како је већ речено, чешки нормотворац нормирао је право наслеђивања оних лица која су живела у заједничком домаћинству са оставиоцем и субјеката које је оставилац издржавао, независно од тога да ли су та лица била у каквом сродничком односу са оставиоцем.

Осим тога, ваља указати да је приликом новелирања Чешког грађанског законика, наследноправна регулатива оплемењена сетом одредаба којима се одређеним лицима гарантују посебна права из заоставштине оставиоца (*právo některých osob na zaopatření*).²¹ У чешкој наследноправној теорији појашњава се да су:

„Права нормирана Para. 1665–1669. ЧГЗ-а, законске дужности издржавања према одређеним лицима, које ће се примењивати и након смрти дужника издржавања.”²²

Тако, према слову Законика нужни наследник који је лишен права на нужни део, има права на неопходно издржавање из заоставштине, под условом да нема или му недостају средства за егзистенцију и да није у могућности да сам себи обезбеди издржавање (*nutná výživa*). Висина издржавања ограничена је до вредности њему припадајућег нужног дела.²³ У чешкој наследноправној теорији, појашњено је да је: Чешки термин „*nutná výživa*”, еквивалентан енглеском термину „*necessary subsistence*”.²⁴

Осим тога, чешки законописац је стипулисао и право на пристојно издржавање (*slušna výživa*), у корист супружника оставиоца, односно истополног партнера оставиоца из регистроване партнерске заједнице у периоду од шест недеља, након смрти оставиоца. Према слову Законика, право на пристојно издржавање припада и мајци будућег наследника у трајању од шест недеља, рачунајући од тренутка рођења детета. Такође, право издржавања припада и мајци оставиочевог детета, која није била у

²¹ V.: Para. 1665–1669. ЧГЗ.

²² Наведено према: Talanda, A. (2016). Projevy práv a povinností mezi rodiči a dětmi v dědickém právu. *Acta Iuridica Olomucensia*, №. 3, 247. Доступно на: http://acta.upol.cz/wp-content/uploads/2010/12/AIO_3_2016_41.pdf. Приступљено: 3. 10. 2019. године.

²³ V.: Para. 1665. ЧГЗ.

²⁴ Наведено према: Chromá, M. (2014). *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*, Praze, 182. Доступно на: <https://books.google.rs/books?id=ys0wDwAAQBAJ&pg=PA182&lpg=PA182&dq=Kdo+by+jinak+byl+nepominutelným+dědicem,+ale+nemá+právo+na+povinný+díl,+má+právo+na+nutnou+výživu,&source=bl&ots=nLBbj6E>. Приступљено: 3. 10. 2019. године.

браку са оставиоцем.²⁵ Право на пристојно издржавање припада споменутих субјектима под условом да сами нису способни да себи обезбеде издржавање. Осим тога, неопходно је да брачни друг оставиоца, односно партнер из регистроване истополне заједнице, није закључио други брак, односно истополну партнерску заједницу. Висина издржавања ограничена је на половину њему припадајућег законског наследног дела.²⁶

Поред права на пристојно издржавање, чешки законописац је у корист брачног друга оставиоца, односно истополног партнера из регистроване заједнице, нормирао и право на предмете домаћинства. Наравно, под условом да су живели у заједничком домаћинству са оставиоцем.²⁷ Под предметима домаћинства подразумевају се предмети који чине основну опрему у домаћинству, примера ради, прибор, намирнице, шпорет, постељина, али не и аутомобил.²⁸

Када је реч о родитељима оставиоца, чешки законописац је у њихову корист стипулисао право на неопходно издржавање из заоставштине. Услов је да нису у могућности да сами себи обезбеде издржавање. Према слову Законика, родитељи оставиоца могу да захтевају издржавање у вредности од 1/3 од њима припадајућег законског наследног дела. Право на издржавање не припада родитељу који се наследства одрекао или је починио дело које представља разлог за искључење из наследства.²⁹

У категорију посебних права, о којима је овде реч, сврстано је и право на три недеље. Према слову Законика, сва лица која су живела у заједничком домаћинству оставиоца без накнаде, остварују то право и у периоду од три недеље, након смрти оставиоца.³⁰ *Ratio legis* права на три недеље огледа се у пружању могућности оним субјектима који су бесплатно живели у заједничком домаћинству са оставиоцем, да се прилагоде на новонастале околности.

²⁵ Para. 1666, ст. 1. ЧГЗ у вези са para. 3020. ЧГЗ, и у вези са para. 1. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů.

²⁶ Para. 1666, ст. 2. ЧГЗ.

²⁷ Para. 1667. ЧГЗ.

²⁸ Novotný, P., Ivičičová, J., Syrůčková, I., Vondráčková, P. (2017). *Nový občanský zákoník – Rodinné právo: 2., aktualizované vydání*. Praha, 53. Доступно на: <https://books.google.rs/books?id=xsFpDgAAQBAJ&pg=PA53&lpg=PA53&dq=Poz%C5%AFstal%C3%BD+man%C5%BEel+nab%C3%BDv%C3%A1+vlastnick%C3%A9+pr%C3%A1vo+k+movit%C3%BDm+v%C4%9Bcem,&source=bl&ots=#v=onepage&q=Poz%C5%AFstal%C3%BD%20man%C5%BEel%20nab%C3%BDv%C3%A1%20vlastnick%C3%A9%20pr%C3%A1vo%20k%20movit%C3%BDm%20v%C4%9Bcem%2C&f=false>. Приступљено: 15. 10. 2019. године.

²⁹ Para. 1668, ст. 1. ЧГЗ.

³⁰ Para. 1669. ЧГЗ.

Сви субјекти, у чију корист је чешки законописац стипулисао посебна права из заоставштине, налазе се у правном положају наследно-правних сингуларних сукцесора оставиоца на основу закона. Будући да ови субјекти стичу само права из заоставштине, они директно не одговарају за дугове оставиоца.

Судећи према законским одредбама које уређују стицање посебних права из заоставштине, може се закључити да је интенција чешког законописца била да одређеној категорији субјеката обезбеди егзистенцијалну сигурност након смрти оставиоца и пружи им могућност да се прилагоде на новонастале околности.

ЗАКЉУЧАК

Приказујући у кратким цртама поједине одредбе из домена законског наслеђивања у чешком праву, можемо запазити да је чешки законописац креирао поприличан број регула, којима се у корист одређене категорије субјеката (нужних наследника, родитеља оставиоца, мајке будућег наследника, супружника оставиоца и других лица мимо сродничких веза) гарантују посебна права из заоставштине оставиоца. Како је већ речено, такво опредељење чешког законописца представља акт усаглашавања наследноправне регулативе са измењеним друштвеним приликама.

Отуда смо мишљења да треба и наследноправну регулативу Републике Србије прилагодити социјалном реалитету. Примера ради, стипулисањем права на издржавање из заоставштине у корист мајке будућег наследника по угледу на чешку наследноправну регулативу, српска наследноправна регулатива била би оплемењена једним хуманим решењем.

Поред тога, са посебном пажњом треба размотрити и могућност да се субјектима који су живели заједно са оставиоцем у истом домаћинству без накнаде и били издржавани с његове стране, мимо сродничких веза, пружи могућност прилагођавања на новонастале околности, примера ради стипулисањем у њихову корист права на три недеље, а по угледу на савремену чешку наследноправну регулативу. Осим тога, мишљења смо да и ванбрачном партнеру оставиоца из ванбрачне заједнице, уређене на начин предвиђен породичним законодавством, треба признати једнака наследноправна овлашћења, овлашћењима која има брачни друг оставиоца. Ово посебно имајући у виду да је ванбрачна заједница у законодавству Републике Србије својим највећим делом изједначена са брачном заједницом. Сматрамо да и у таквим случајевима породична солидарност мора доћи до пуног изражаја.

ЛИТЕРАТУРА

- Chromá, M. (2014). *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*, Praha.
- Hrusaková, M. (2015). *National report: Czech Republic*.
- Koubíková, S. (2014). Zdroj: Verlag Dashöfer, Komentář zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník, para. 1635 – První třída dědiců.
- Novotný, P., Novotná, M. (2014). *Nový občanský zákoník Dědické právo*. Praha.
- Novotný, P., Ivičičová, J., Syručková, I., Vondráčková, P. (2017). *Nový občanský zákoník – Rodinné právo: 2, aktualizované vydání*. Praha.
- Ruggeri, L., Kunda, I., Winkler, S. (2019). *Family Property and Succession in EU Member States National Reports on the Collected Data*. Rijeka.
- Talanda, A. (2016). Projevy práv a povinností mezi rodiči a dětmi v dědickém právu. *Acta Iuridica Olomucensia*, No. 3/2016, 241–249.
- Видић, Ј. (2011). Закон као правни основ позивања на наслеђе у бившим социјалистичким земљама (Русија, Чешка, Мађарска и Буграска). *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 369–397.

Правни прописи

- Гражданский Кодекс Российской Федерации, часть третья от 26. 11. 2001 N 146-ФЗ (ред. от 18. 03. 2019), закључно са изменама и допунама, од 18. марта 2019. године.
- Закон ч. 89/2012 Sb.
- Закон ч. 115/2006 Sb.
- Конвенција о људским правима и основним слободама са изменама предвиђеним Протоколима 11 и 14 и Протоколима 1, 4, 6, 7, 12, 13 и 16.

Одабране судске одлуке

- Case Keegan v. Ireland*, App. no. 16969/90, Judgment, Strasbourg, 26 May 1994.
- Nejvyšší soud 24 Cdo 3893/2018. од 28. маја 2019. године.
- Nejvyšší soud 21 Cdo 4332/2017. од 7. новембра 2018. године.
- Решение Канашская районного суда Чувашской Республики, № 2–216/2017.

*Ivana Đokić**

Ph.D. Student

Faculty of Law, University of Niš

ORCID: 0000-0001-7519-9067

LEGAL INHERITANCE MECHANISMS FOR THE PROTECTION A DECEDENT'S FAMILY MEMBERS IN CZECH LAW**

ABSTRACT: The subject of the author's attention in this paper are certain regulations regarding legal inheritance in Czech law. We will try to give insight into inheritance mechanisms that are meant to protect the family members of a decedent, both through the prism of those regulations and that of Czech legal literature and the position of the highest court of the Czech Republic. We will pay special attention to the hereditary position of those subjects to which the decedent provided subsistence during his life and those persons who lived in a joint household with the decedent.

Keywords: inheritance, subsistence, life partnership, special rights, inheritance

* evtimovivana@yahoo.com.

** The paper was received on August 4, 2020; the amended version was submitted on December 10, 2020; the paper was accepted for publication on December 10, 2021. The translation of the original article into English is provided by the Glasnik of the Bar Association of Vojvodina.

INTRODUCTION

The institution of inheritance in modern Czech law is regulated by provisions of the third chapter of the Czech Civil Code.¹ The Czech legislators regulated the institution of inheritance in accordance with the principle of universal succession. Heirs acquire all rights relevant for inheritance and the obligations of the decedent, and thus take over his legal position (*acquisition per universitatem*).²

According to the Code, the legal basis of inheritance can be found in an inheritance contract, a provision in the will, or a legal provision.³ The provisions that regulate intestate inheritance are dispositive. As such, they apply only in the event that a decedent has not distributed his property during his lifetime through an inheritance contract or through a will.⁴

In the following paragraphs, through the prism of the rights of members of the family household of the decedent and the dependents to invoke the inheritance and receive the part of the inheritance prescribed by the Code, we will try to answer the question: whether the Czech legislators only proclaimed continuity within their family law protection or whether they truly provided it.

In addition, we will briefly refer to the special inheritance rights (*právo některých osob na zaopatření*), which were made part of the inheritance regulations in the process of amending the CCC and which have been in force since January 1, 2014.⁵ This is done in order to point out that the Czech legislators approached the standardization of legal inheritance mechanisms with special attentiveness, which are in the service of proving existential care to those subjects that the decedent provided subsistence for.

¹ Zákon č. 89/2012 Sb. Available at: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. Visited on: September 2, 2020. Hereinafter, for the Czech Civil Code, we will use the abbreviation CCC.

² Para. 1475, point 2 of the CCC. Further, see the decision: Nejvyšší soud 24 Cdo 3893/2018 from May 28th, 2019. Available at: [www.nsoud.cz › judikatura_ns.nsf](http://www.nsoud.cz/judikatura_ns.nsf). Visited on: September 2, 2020.

³ Para. 1476 of the CCC.

⁴ Para. 1633 of the CCC.

⁵ In Czech legal theory regarding inheritance, it is noted that: “New legislature is a reaction to changed social conditions”. Cited according to: Novotný, P., Novotná, M. (2014). *Nový občanský zákoník Dědické právo*, Praha, 11. Available at: https://obalky.kosmas.cz/ArticleFiles/193638/auto_preview.pdf/FILE/Novy-obcansky-zakonik-dedicke-pravo_Ukazka.pdf. Visited on: October 2, 2019.

ABOUT THE CIRCLE OF LEGAL HEIRS AND THE SIZE OF HEREDITARY PARTS

In Czech inheritance law, the potential heirs of a decedent are categorized into six inheritance lines.⁶ Analysing their structure and the provisions of the Act on Registered Life Partnership from 2006,⁷ we come to the conclusion that legally relevant facts that have a decisive influence on the construction of the legal inheritance order are the following: blood relationship with the decedent, marriage, living in the same household with the decedent, subsistence, and registered same-sex partnership. Extramarital unions between persons of both a different and the same sex cannot independently produce the effects of legal inheritance, as the legally relevant facts mentioned above can.⁸

Starting from the principle of exclusivity between orders of succession, the first ones with the right to inheritance are the heirs of the first order of succession. It includes children of the decedent and the spouse or a partner from a registered same-sex partnership. If there are no children of the decedent, by applying the rules of representation, their descendants have the right to inheritance in that case. According to the law, the inheritance is divided between these persons into equal parts.⁹ In the process of standardizing the first legal order of succession, the Czech legislator started from the assumption that the children and the spouse of the decedent are closest to him.¹⁰

If there are no descendants of the decedent, the heirs which make up the second order of succession have the right to inheritance, namely: the spouse of the decedent, his parents and persons who lived in a joint household with the decedent one year before his death or those for whom he provided subsistence. In this case, the spouse of the decedent will get one half of the inheritance, while the other half, in equal parts, will be distributed to the other heirs who have the right to inheritance and who accept it.¹¹

⁶ Para. 1635–1640. of the CCC.

⁷ Para. 3020. of the CC, relating to para. 1. Zákon č. 115/2006. Sb. Available at: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>. Visited on: 2. October, 2019.

⁸ Hrusaková, M. (2015). *National report: Czech Republic*, 23. Available at: [ceflonline.net › wp-content › uploads › Czech-Rep](http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Czech-Rep). Visited on: October 2, 2019.

⁹ Para. 1635. of the CCC.

¹⁰ Koubíková, S. (2014). *Zdroj: Verlag Dashöfer, Komentář zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník, Para. 1635 – První třída dědiců*. Available at: https://www.du.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-1635-prvni-trida-dedicu-uniqueidmRRWS-bk196FNf8-jVUh4EpbilUoGYBk6lkQgiOskfb_nHEH0vcoDEA/. Visited on: September 2, 2020.

¹¹ Para. 1636 of the CCC.

If there are no parents of the decedent, the heirs of the third order of succession, which includes brothers and sisters of the decedent and persons who lived in a joint household with him or for whom he provided subsistence, have the right to inheritance. The inheritance is divided into equal parts among the heirs who make up the third order of succession.¹²

The fourth order of succession consists of the decedent's grandparents, however, they have the right to inheritance only if there are no heirs from the third order of succession. If there are other persons who lived in a joint household with the decedent or for whom he provided subsistence, the inheritance belongs to these persons in equal parts. In that case, these persons will exclude potential heirs from the fourth order of succession.¹³

Analysing the structure of the first three orders of succession, and comparing them with the contents of the fourth,¹⁴ fifth and sixth order of succession,¹⁵ we note that the Czech legislator stipulated that all persons who lived in a joint household with the decedent for one year until the moment of his death or for whom he provided subsistence, can apply for inheritance just as the decedent's spouse, his parents and siblings can.¹⁶

EVALUATION OF LEGALLY RELEVANT FACTS ON WHICH LEGAL INHERITANCE IS BASED

Analysing the rules governing legal orders of succession, we come to the conclusion that, when designing orders of succession, the Czech legislator is, considering the legally relevant fact of lineal consanguinity and marriage or registered same-sex partnership, on the one hand, and the fact of cohabitation in the same household with the decedent and subsistence, on the other

¹² Para. 1637, point 1 of the CCC. Further, see the decision: Nejvyšší soud 21 Cdo 4332/2017 from November 7th 2018. Available at: <https://www.zakony.cz/soudni-rozhodnuti/nejvyssi-soud/2018/2301/judikat-ns-21-Cdo-4332-2017-GNS2018080>. Visited on: September 2, 2020.

¹³ Para. 1638 of the CCC. For more details, see: Vidić, J. (2011). *Zakon kao pravni osnov pozivanja na nasleđe u bivšim socijalističkim zemljama (Rusija, Češka, Mađarska i Bugarska)*, *Collection of papers of the Faculty of Law of the University of Novi Sad*, no. 1, 395.

¹⁴ Para. 1638 of the CCC.

¹⁵ Para. 1640 of the CCC.

¹⁶ Ruggeri, L., Kunda, I., Winkler, S. (2019) *Family Property and Succession in EU Member States National Reports on the Collected Data*, Rijeka, 152. Available at: https://www.euro-family.eu/documenti/news/psefs_e_book_compressed. Visited on: October 2nd 2019.

hand, gave almost absolute priority to the decedent's descendants, his spouse or a partner from a registered same-sex partnership, to the detriment of the decedent's household members and dependents, who cannot compete for inheritance in the first order of succession.

Having in mind this state of affairs, we dare to conclude that the Czech legislator did not remain consistent in the equal evaluation of legally relevant facts of blood relationship, marital union and registered same-sex partnership with the fact of running a joint household and the fact of subsistence, in all orders of succession.

On the contrary, one gets the impression that the evaluation of legally relevant facts, when modelling orders of succession, went in the direction of favouring the fact of blood relationship and marriage in comparison to the fact of a joint household and subsistence in the first order of succession. Equal evaluation of the mentioned legally relevant facts comes to the fore in the second order of succession, in relation to the parents of the decedent, but with the priority being given to the spouse of the decedent, to whom belongs $\frac{1}{2}$ of the inheritance. Complete equivalence is achieved in the third order of succession. As already mentioned, the legislator attaches greater importance to persons who lived in a joint household with the decedent and the subjects for whom he provided subsistence compared to blood relatives who constitute the fourth order of succession.

It seems that such a normative construction of the order of succession, as far as the concept of family law protection of persons who lived in a joint household with the decedent and for whom he provided subsistence, is at the same time also a negation of such a concept. This is because of the fact that the subjects who lived in a joint household with the decedent will have to leave the household of the decedent, and the persons for whom he provided subsistence will be left without the means necessary to maintain the basic existential conditions, in the case when the decedent's descendants and the spouse, that is, his same-sex partner from the registered partnership, remain.

Having this in mind, we can say that the provisions regulating the intestate order of succession in Czech law do not provide family law protection for those subjects who lived with the decedent in the same household or for whom he provided subsistence in all cases.

In support of our conclusion, it is worth mentioning, as an example, the Russian inheritance regulations. Namely, in the provisions of Art. 1148, para. 1 of the Civil Code of the Russian Federation, it is provided that relatives as potential legal heirs listed in Arts. 1143–1145 of the Civil Code of the Russian Federation who are incapable of work on the day of the opening of the inheritance, and who do not enter the circle of heirs, who, in this case, claim

the inheritance, have the equal right to inheritance as the heirs of that order of succession. This is the case when that the decedent provided subsistence for them for one year prior to his death, regardless of whether they lived with the decedent or not.¹⁷ In addition, Art. 1148, para. 2 of the CCRF stipulates that the right to inherit also belongs to any person who is not a relative of the decedent, who is incapable of work, provided that he lived with the decedent and that the decedent provided subsistence for him, no less than for a year prior to the decedent's death.¹⁸

From the mentioned provisions of the Civil Code of the Russian Federation, we note that the Russian legislator equally valued the right to the relevant fact of kinship and marriage on the one hand, with the facts of incapacity for work, living together with the decedent and the fact of subsistence, on the other. In that way, family law protection was provided for persons incapable of work for whom the decedent provided subsistence during his lifetime, and persons who were incapable of work and who lived in a joint household with the decedent and were supported by him, no matter the kinship, in all cases. The positive consequences of this legal construction, judging not only by its content, but also by the position of Russian case law, are reflected in the possibility that the decedent's extramarital partner may claim the inheritance and acquire a share of the decedent's assets under equal conditions as the heirs who regularly inherit or acquire the decedent's assets in their entirety.¹⁹

In addition to the above, if we carefully analyse the structure of legal orders of succession in Czech law, we can see that unlike the decedent's spouse and same-sex partner from the registered partnership, who compete for inheritance with the same rights and under same conditions with the decedent's descendants in the first order of succession, an extramarital partner of a different or of the same sex does not inherit in the first order of succession. So, the decedent's extramarital partner can apply for inheritance in the second and third order of succession and can exclude from the inheritance potential heirs from the fourth legal order of succession.

The *ratio legis* of such a solution, in our opinion, is not reflected in the preservation of the traditional institution of marriage, but in favouring formal marriage and registered homosexual partnerships compared to *de facto* life

¹⁷ Art. 1148, para. 1 of the Civil Code of the Russian Federation (Grazhdanskij Kodeks Rossijskoj Federacii, čast' tret'ja from 26. 11. 2001 N 146-Φ3) (amd. from 18. 03. 2019), with amendments and revisions from March 18, 2019. Available at: <https://vladriel-tor.ru/gragdkodeks>. Visited on: August, 62019. Hereinafter, the abbreviation CCRF shall be used for the Civil Code of the Russian Federation.

¹⁸ Art. 1148, para. 2 of the CCRF.

¹⁹ Rešenje Kanaškaja rajonnogo suda Čuvašskoj Respubliki, no. 2–216/2017. Available at: <https://sudact.ru/regular/doc/xOiL390n1eHs>. Visited on: July 23, 2019.

partnerships. We can say that there is no place for making such a difference and that this approach in law-making is unjustified. This, bearing in mind that, today, an informal (*de facto*) relationship, for example, between a man and a woman, who have lived for many years as partners in harmony with each other, providing unconditional support to each other, who have children, and who had a serious intention to maintain such a partnership, *is* a relationship, which is subsumed under the auspices of the right to respect for family life under Art. 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.²⁰

Judging by the norms of the CCC, which regulates legal inheritance, we can say that the backbone of the normative activity of the Czech legislator is not only visible in the standardization of transferring inheritance through generations within one family. On the contrary, the intention of the legislator to expand the framework of the institution of inheritance and give it a broader social purpose is noticeable. In Czech inheritance law, such a broader social purpose of the inheritance institution is visible in the example of the right of members of the decedent's household and dependents to claim the inheritance, and thus protect their existential interests after the death of the one who was providing subsistence for them. However, the inconsistency of the legislator, which comes to the fore in the evaluation of legally relevant facts when constructing the order of succession, compromised his intention to make sure members of the decedent's household and dependents are taken care of.

A REVIEW OF SPECIAL INHERITANCE RIGHTS THAT HAVE BEEN STIPULATED IN FAVOUR OF CERTAIN PERSONS

As previously mentioned, the Czech legislator standardized the right to inheritance of those persons who lived in a joint household with the decedent and the subjects for whom the decedent was providing subsistence for, regardless of whether those persons were in any kinship relationship with the decedent.

In addition, it should be noted that when amending the Czech Civil Code, inheritance regulations were enriched with a set of provisions which

²⁰ Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as amended by Protocols 11 and 14 and Protocols 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. Available at: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf. Also see: *Case Keegan v. Ireland*, Application no. 16969/90, Judgement, Strasbourg, 26 May 1994. Verdict on Keegen vs. Ireland, available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-57881"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{). Visited on: February 17, 2020.

guarantee certain persons special rights regarding a decedent's assets (*právo některých osob na zaopatření*).²¹ In the Czech theory of inheritance law, it is clarified that:

“Rights standardized by paras. 1665–1669 of the CCC, are subsistence duties towards certain persons, which will be applied even after the death of the one who was providing subsistence for them”.²²

Thus, according to the Code, a statutory heir who is deprived of the right to a statutory portion has the right to statutory subsistence allowance from the inheritance, provided that he does not have or lacks a means of subsistence, and is not able to provide for himself (*nutná výživa*). The amount of subsistence allowance cannot exceed the value of the statutory portion belonging to him.²³ In Czech legal theory on inheritance, it is clarified that the Czech term “*nutná výživa*” is equivalent to the English term “*necessary subsistence*”.²⁴

In addition, the Czech legislator stipulated the right to reasonable subsistence (*slušná výživa*) in favour of the decedent's spouse, that is, the decedent's same-sex partner from the registered partnership, during a period of six weeks starting from the moment of the decedent's death. According to the Code, the mother of the future heir of the decedents also has the right to reasonable subsistence during a period of six weeks starting from the moment of the birth of the child. Also, the right to support belongs to the mother of the decedent's child who was not married to the decedent.²⁵ The right to reasonable subsistence belongs to the mentioned subjects, provided that they are not able to provide for themselves. In addition, it is necessary that the spouse of the decedent, that is, a partner from a registered same-sex partnership, has not concluded another marriage or a same-sex partnership. The amount of subsistence is limited to half of the legal inheritance belonging to him or her.²⁶

In addition to the right to reasonable subsistence, the Czech legislator also regulated the right to household items in favour of the decedent's spouse

²¹ See: paras. 1665–1669 of the CCC.

²² According to: Talanda, A. (2016) *Projevy práv a povinností mezi rodiči a dětmi v dědickém právu*, *Acta Iuridica Olomucensia*, no. 3, 247. Available at: http://acta.upol.cz/wp-content/uploads/2010/12/AIO_3_2016_41.pdf. Visited on: October 3, 2019.

²³ See: para. 1665 of the HCC.

²⁴ According to: Chromá, M. (2014) *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*, Praze, 182. Available at: <https://books.google.rs/books?id=ys0wDwAAQBAJ&pg=PA182&lpg=PA182&dq=Kdo+by+jinak+byl+nepominutelným+dědicem,+ale+nemá+právo+na+povinný+díl,+má+právo+na+nutnou+výživu,&source=bl&ots=nLBbj6E>. Visited on: October 3, 2019.

²⁵ Para. 1666, point 1 of the CCC in relation to para. 3020 of the CCC, and in relation to para. 1 *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*.

²⁶ Para. 1666, point 2 of the CcCC.

or a same-sex partner from a registered partnership. Of course, provided that they lived in a joint household with the decedent.²⁷ Household items are items that constitute basic household equipment, for example, utensils, groceries, a stove, bedding, but not a car.²⁸

As for the parents of the decedent, the Czech legislator stipulated in their favour the right to the necessary subsistence from the inheritance. The condition is that they are not able to provide for themselves. According to the Code, the decedent's parents can demand subsistence in the amount of $\frac{1}{3}$ of the legal inheritance belonging to them. The right to subsistence does not belong to a parent who renounced the inheritance or committed an act that is a reason for exclusion from the inheritance.²⁹

The right to three weeks also belongs to the category of special rights, which are considered here. According to letter of the law, all persons who lived in the joint household with the decedent without compensation keep this right during a period of three weeks from the moment of the decedent's death.³⁰ *Ratio legis* for the right to three weeks is reflected in providing a chance to those subjects who lived in a joint household with the decedent without compensation to adapt to the new circumstances.

All subjects in whose favour the Czech legislator has stipulated special rights within inheritance are in the legal position of singular successors of the decedent on the basis of law. Since these subjects acquire only the rights from the inheritance, they are not directly responsible for the decedent's debts.

Judging by the legal provisions regulating the acquisition of special rights from inheritance, it can be concluded that the intention of the Czech legislator was to provide a certain category of subjects with existential security after the death of the decedent and give them the opportunity to adapt to new circumstances.

²⁷ Para. 1667 of the CCC.

²⁸ Novotný, P., Ivičičová, J., Syrůčková, I., Vondráčková, P. (2017) *Nový občanský zákoník – Rodinné právo: 2., aktualizované vydání*, Praha, p. 53. Available at: https://books.google.rs/books?id=xsFpDgAAQBAJ&pg=PA53&lpg=PA53&dq=Pozůstalý+manžel+nabývá+vlastnické+právo+k+movitým+věcem,&source=bl&ots=uemSeexLp5&sig=ACfU3U1xku4Ufpjdynqv8mWHRh72A_Wwew&hl=sr&sa=X&ved=2ahUKewjft6O4kp_lAhXVAXA IHVEZCtQQ6AEwC3oECAgQAQ#v=onepage&q=Pozůstalý%20manžel%20nabývá%20vlastnické%20právo%20k%20movitým%20věcem%2C&f=false. Visited on: October 15, 2019.

²⁹ Para. 1668, point 1 of the CCC.

³⁰ Para. 1669 of the CCC.

CONCLUSION

Summarizing certain provisions in the field of legal inheritance in Czech law, we can see that the Czech legislator has created a number of rules that guarantee special rights regarding a decedent's assets, in favour of a certain category of subjects (statutory heirs, parents of the decedent, the mother of the future heir, the spouse of the decedent and other persons regardless of kinship). As previously mentioned, the Czech legislators' decision to do so is an act of harmonization of inheritance regulations with changed social circumstances.

Therefore, we are of the opinion that the legal inheritance legislation of the Republic of Serbia should be adjusted to the current social reality. For example, by stipulating the right to subsistence from the inheritance in favour of the mother of the future heir, following the example of the Czech inheritance legislation, the Serbian inheritance legislation would be enriched by a humane solution.

In addition, special consideration should be given to the possibility of giving persons who lived with the decedent in the same household without compensation and for whom he provided subsistence, regardless of kinship, the possibility of adapting to new circumstances, primarily by stipulating the right to three weeks in their favour, following the example of modern Czech inheritance regulations. In addition, we are of the opinion that the decedent's extramarital partner from the extramarital union regulated in the manner prescribed by family law should be given equal inheritance rights as the decedent's spouse. This would especially make sense, having in mind that an extramarital union is for the most part equated with a marital union in the legislation of the Republic of Serbia. We believe that in those cases as well, family solidarity must be fully applied.

BIBLIOGRAPHY

- Chromá, M. (2014) *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*, Praze.
- Hrusaková, M. (2015). *National report: Czech Republic*.
- Koubíková, S. (2014). Zdroj: Verlag Dashöfer, Komentář zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník, Para. 1635 – První třída dědiců.
- Novotný, P., Novotná, M. (2014). *Nový občanský zákoník Dědické právo*, Praha.
- Novotný, P., Ivičičová, J., Syrůčková, I., Vondráčková, P. (2017) *Nový občanský zákoník – Rodinné právo: 2, aktualizované vydání*, Praha.
- Ruggeri, L., Kunda, I., Winkler, S. (2019). *Family Property and Succession in EU Member States National Reports on the Collected Data*, Rijeka.

Talanda, A. (2016) Projevy práv a povinností mezi rodiči a dětmi v dědickém právu, *Acta Iuridica Olomucensia*, No. 3/2016, 241–249

Vidić, J. (2011). Zakon kao pravni osnov pozivanja na nasleđe u bivšim socijalističkim zemljama (Rusija, Češka, Mađarska i Bugarska), *Collection of papers of the Faculty of Law in Novi Sad*, 369–397.

Legal Regulations

Graždanskij Kodeks Rossijskoj Federaciji, čast' tret'ja from 26. 11. 2001 N 146-Φ3 (amd. from 18. 03. 2019), with amendments and revisions from March 18, 2019.

Zákon č. 89/2012 Sb.

Zákon č. 115/2006 Sb.

4. Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as amended by Protocols 11 and 14 and Protocols 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16.

Selected court decisions

Case *Keegan v. Ireland*, Application no. 16969/90, Judgement, Strasbourg, May 26th, 1994.

Nejvyšší soud 24 Cdo 3893/2018 from May 28, 2019.

Nejvyšší soud 21 Cdo 4332/2017 from November 7, 2018.

Rešenie Kanaškaja rajonnogo suda Čuvašskoj Respubliki, №. 2–216/2017.